

የኢትዮ ከመን

(*Intertestamental Period*)

400 ዓ.ም - 4 ዓ.ም

□ ፭፻፮ስ ገዢት

(Persian Rule)

የኢትዮጵያ - 539-331 ዓ.ም

- ከመን የጀመራው በ539 ዓ.ም ፊርማች በበላንን ይል
እድርጋው በታላቁ ቅርቡ ያዘገብ::
- በዚ እይሁዳች ወደ ይህም ተመለከተ ከ538 ዓ.ም አካባቢ
ደምር::
- እያረሰለምን እንደገኝ የእይሁዳ ሽያማጥቃዊ ስይውት
ማብከል እድርጋው አቅም::

PERSIAN
EMPIRE

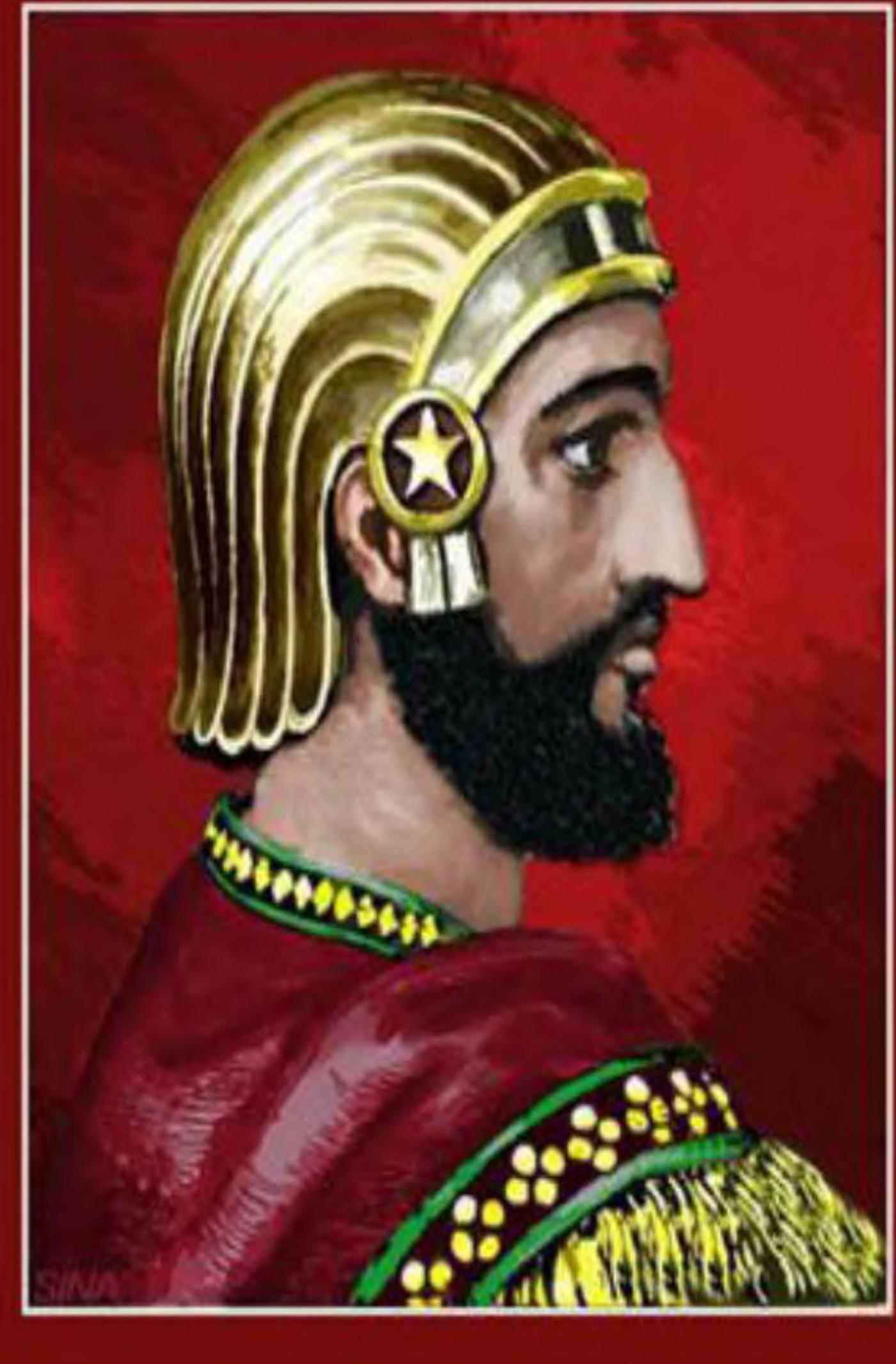

□ ተለዋ ቅርስ

(Cyrus The Great)

የመራበት ዘመን - 600 – 530 ዓ.ም

- በ600 ዓ.ም ገንዘብ ተደርሱ ተሰጠል::
- በባብላንና ድል በማድረግ የհեbreዎች ምርከቶች ወደ
ይሁዳ እንዲመለስ እና የհ.የሩስሉምን ቤተመቀሌ
እንደገና እንዲገቡ ፈቃድ:: የእስት ተክዝዝ በመጀመሪያ
ቅርቡ ወሰጥ ተመዝግበል (ධንኛ 1:1-4)::

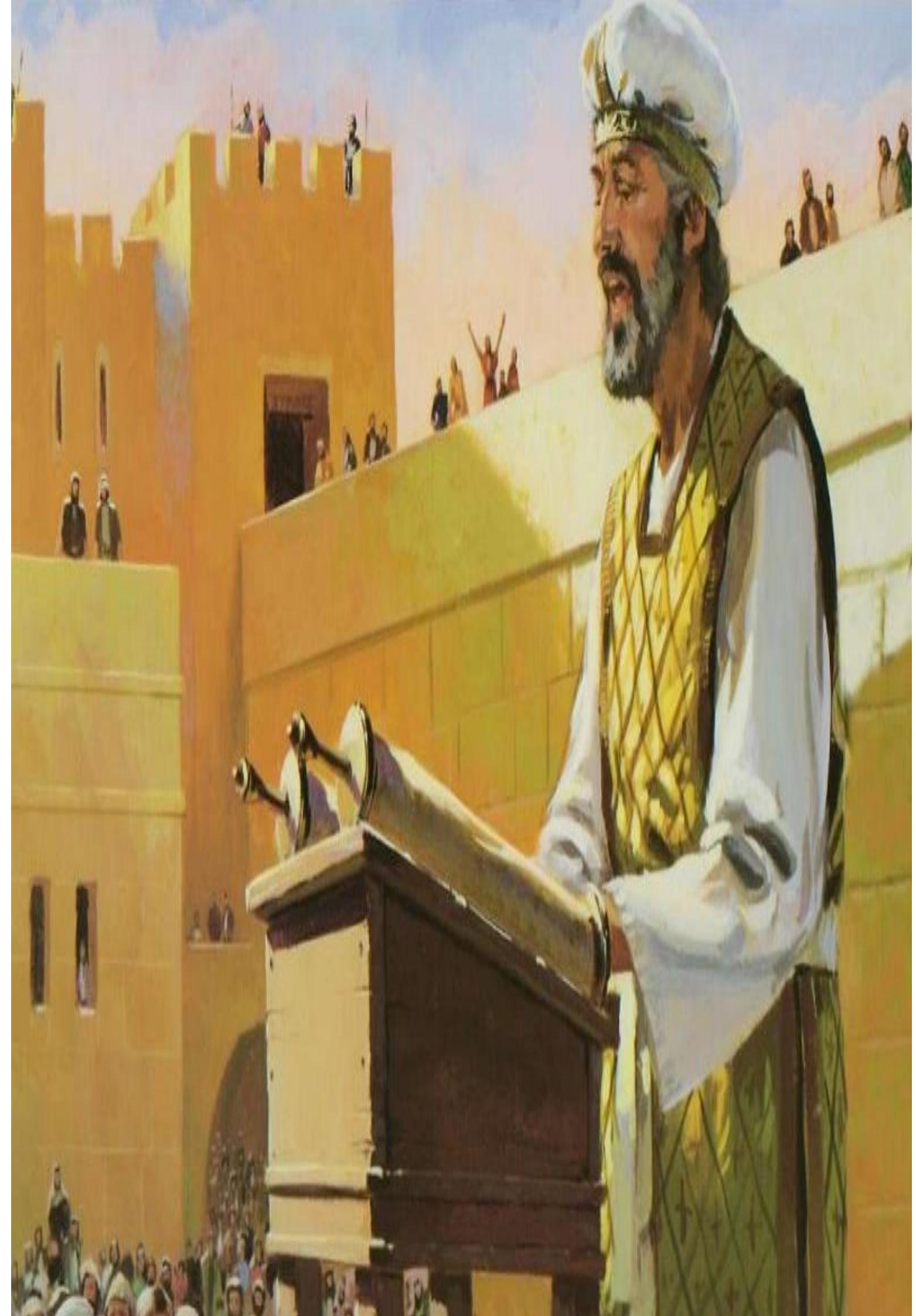

□ ዕዘራ

(Ezra)

የ5ኛ-4ኛው ካፍለ ዘመን

- የኤሌሱድ ቅስ እና ጽዜሏ::
- የግብርና ቤትና ወደ ይሁዳ መልሰው አረትን እንደ
ኤሌሱድ ስራውት መሠረት ቤማሪያ ፈይምናታዋና
ማንበሳዊ ተከራካወችን ቤማጥላት እንደገኑ አቋቋሙ
(ዕዘራ 7-10)::

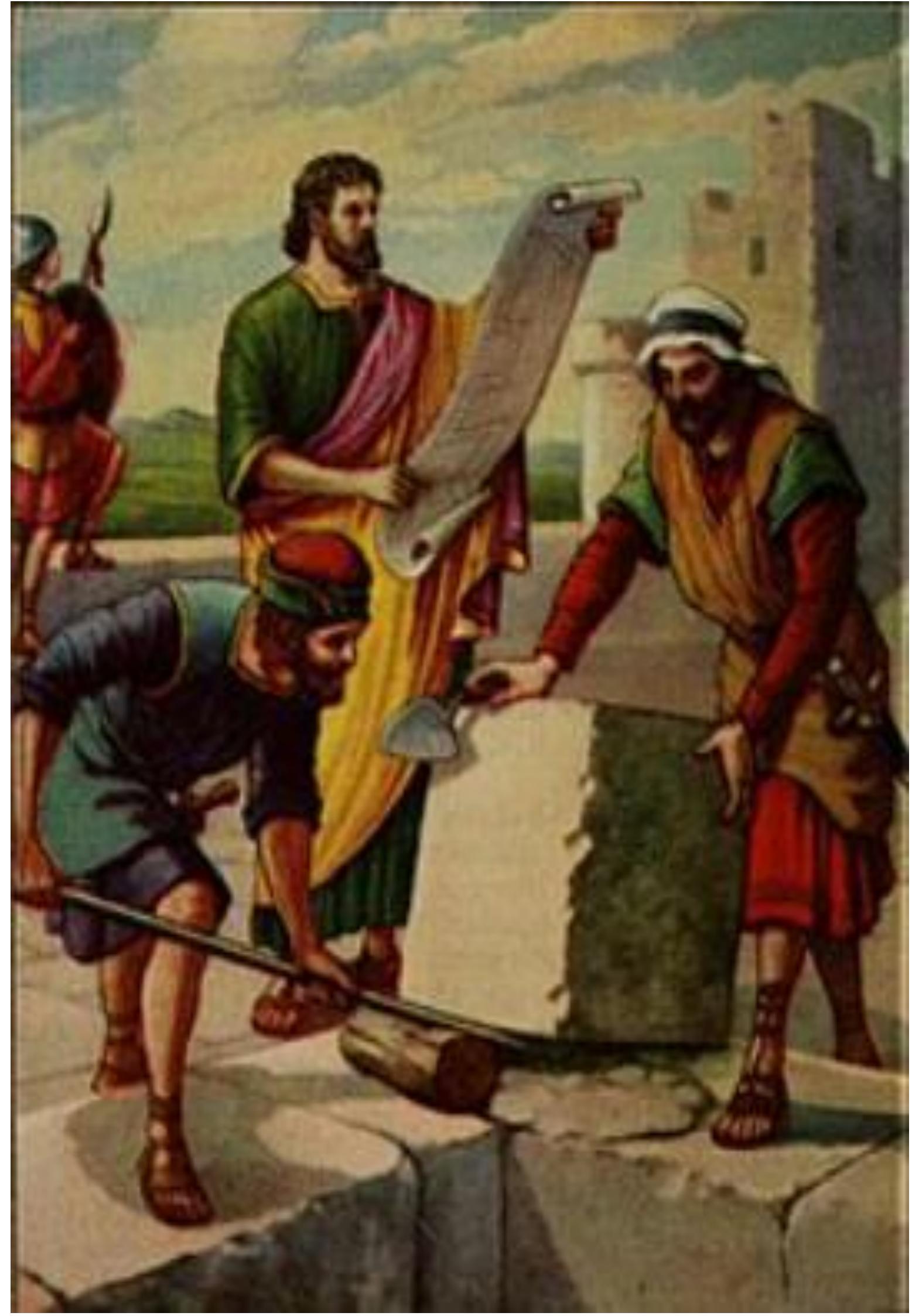

□ נָהָרְיָה

(Nehemiah)

የመራበት ዘመን - 473 – 403 ዓ.ም

- የጀይሁድ መር እና በቃ አሳላል ለቀርብ ገንዘብ
ለከርመከሰስ ያገዙ::
- የኢየሱስ ማረጋገጫ እንደገና በመግንባት እና
የይማኖታዊ ለውጥቶችን በመተጣበር ሲገድ ወሰኑ ማረኞል
ተጨማሪ ተስፋል (ነህምያ 1-7) ::

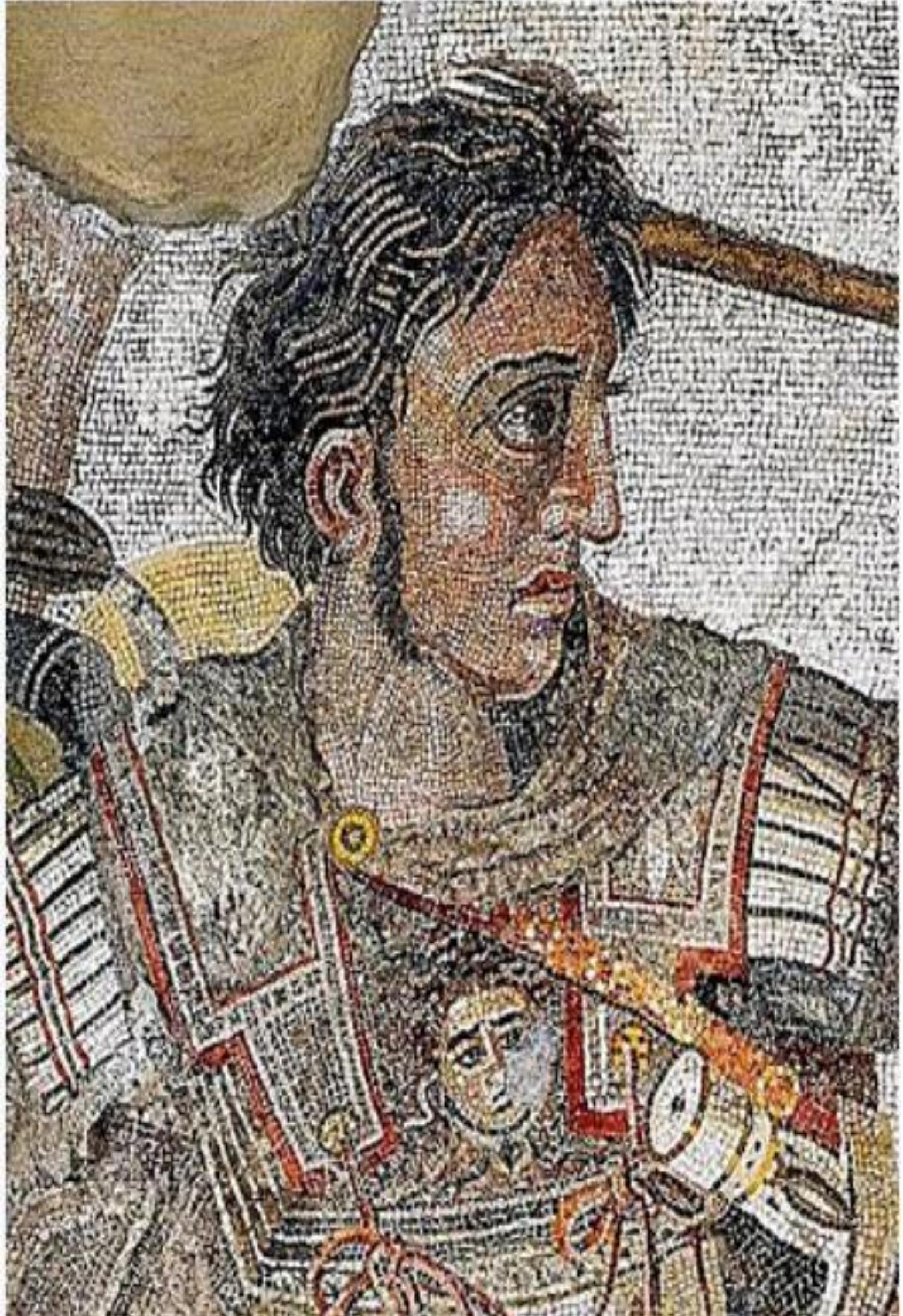

□ ተለዋ እስተንደር

(Alexander The Great)

የመራት ዘመን 331-167 ዓ.ም

- የፌርሰን መንግስት ፌል በማድረግ የሂለኖች ባህልን እና ቅንቃን በአካባቢው አስቀፍ::
- በ323 ዓ.ም ከጥቶ በፊላ ማዘኑ ለጀኑሸሎች ተከተፍሎ ተቆለማይ እና ስለሳድ በይሁዳ ለይ እንዲገነ አይርጋል::

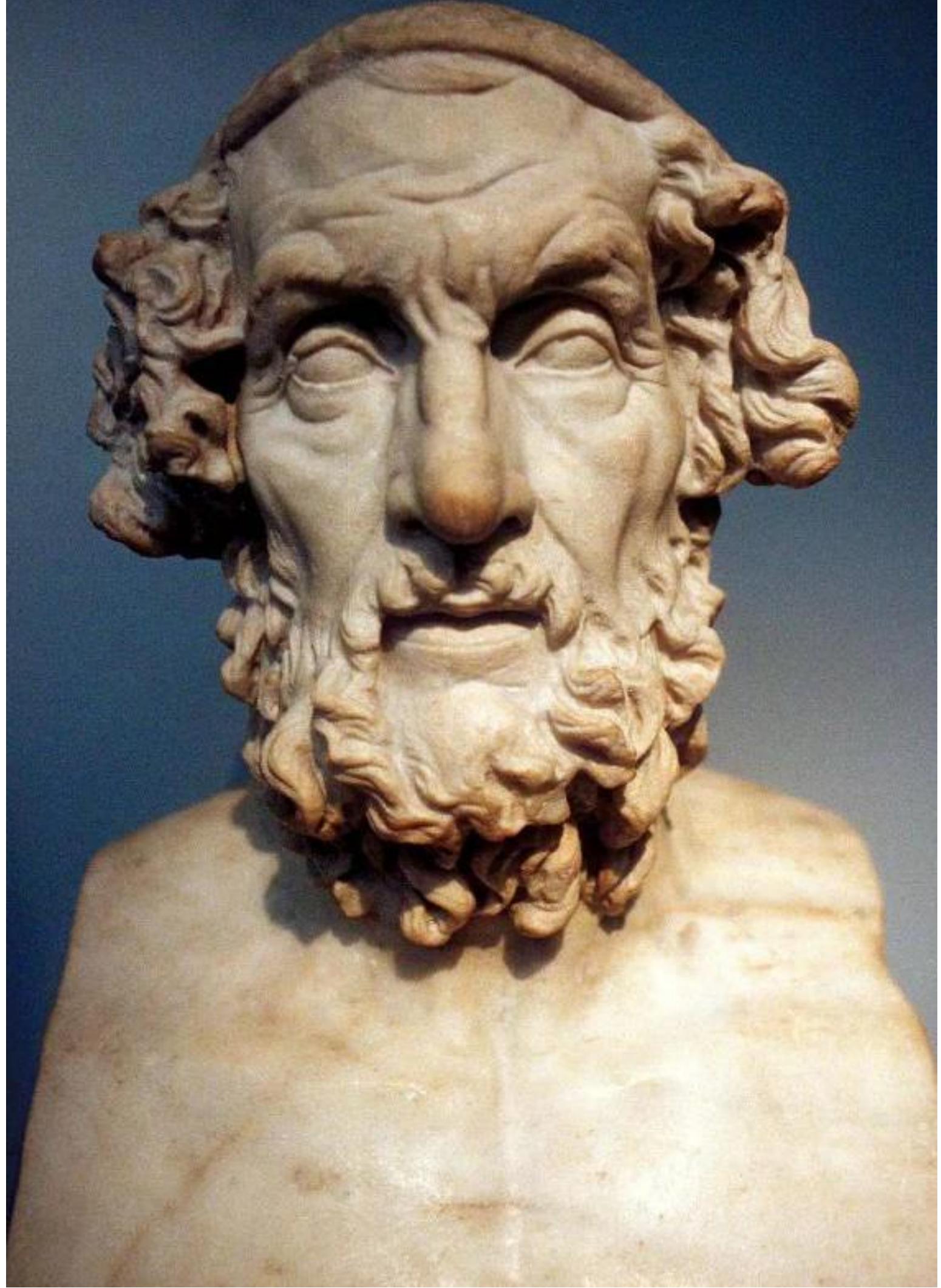

□ የዕለፍ ገዢ

(Hellenistic Rule)

የኢትዮጵያ - 331-167 ዓ.ም

- የታለቁ አስተንዳር ወረሱ ይህንን መምሪያ የገዢኑን
በሀልና ቅንቃ በቅርብ ምስራቅ አስቀቀ::
- የገዢኑን ትርጉም ሲተቻድንት በይደሰንና ይኖሩ በነበሩት
አይሁዳውያን ካንድ በሰራው ጥቂም ለይ ወለም ነበር::

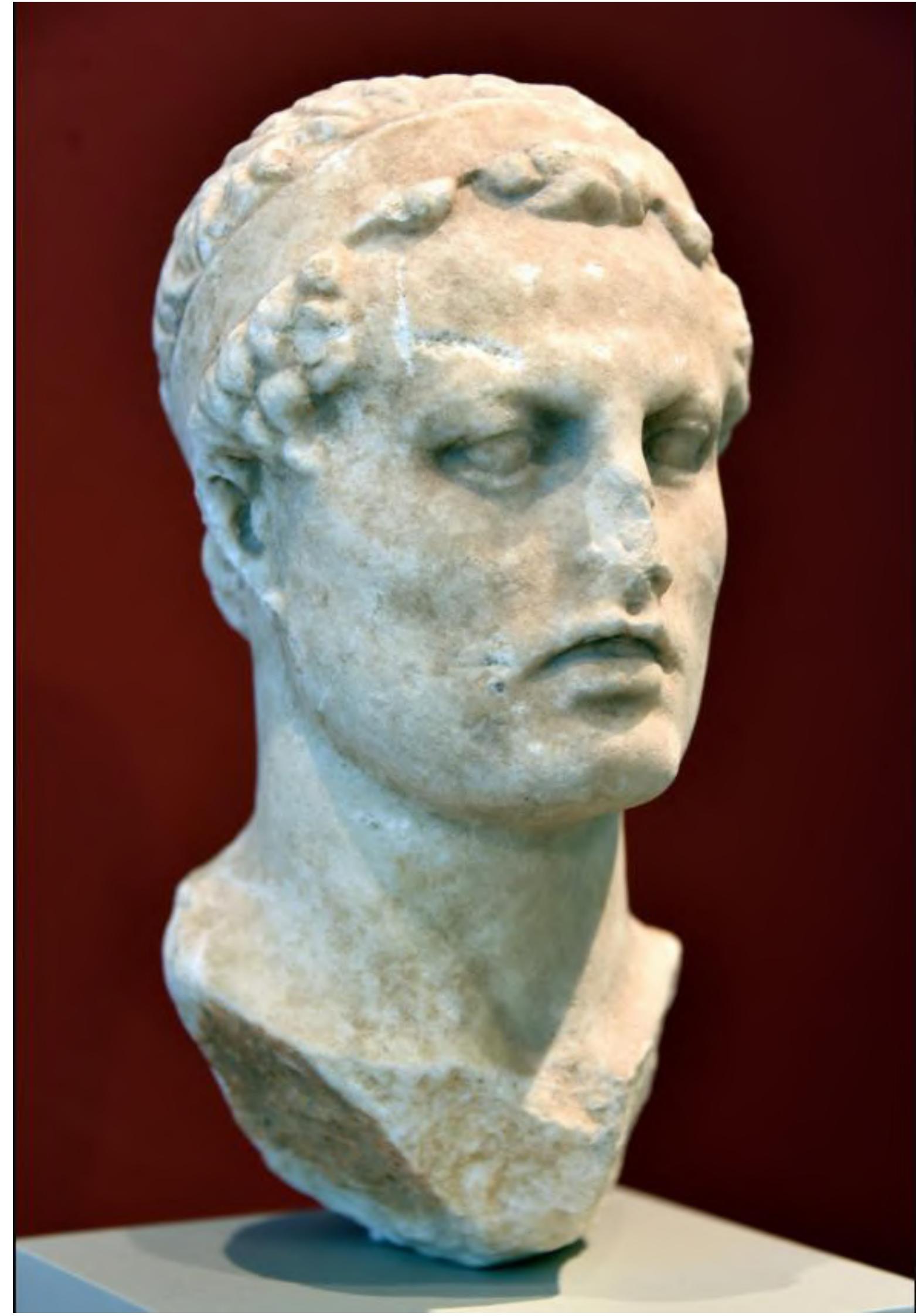

□ አንተՔիስ 4ኛ እጀሬነስ

(Antiochus IV Epiphanes)

የመራበት ዘመን 215-164 ዓ.ም

- የሰላምና ገንዘብ
- ወደ ማካበያን አመዳ በደረሰው በጠንካሬ የሚለንኩዎችን
ፖልስዋቸ እና በአይሁዳቸ ላይ በደረሰው ስደት
ደቃቃቁል፡ ለእኔ መዋሪያ በመተካል ሁሉታዊነን ቤት
መቀዳለ አርከዣል (ገመቻበት 1:41-64)፡

□ የጥፊለማዊ አገዛ

(Ptolemaic Rule)

የአገዛ ዘመን - 323 – 198 ዓ.ም

- በግብዢ ሌይ ይተካሬ:
- ይህኩን በጥፊለማዊ ቅጥጥር ሥር ነበረች፡ ይህም በእንደራዊ ሆኖታ የከይሱድን ምርመጥዋዊ ለማድች ታማሳለች፡

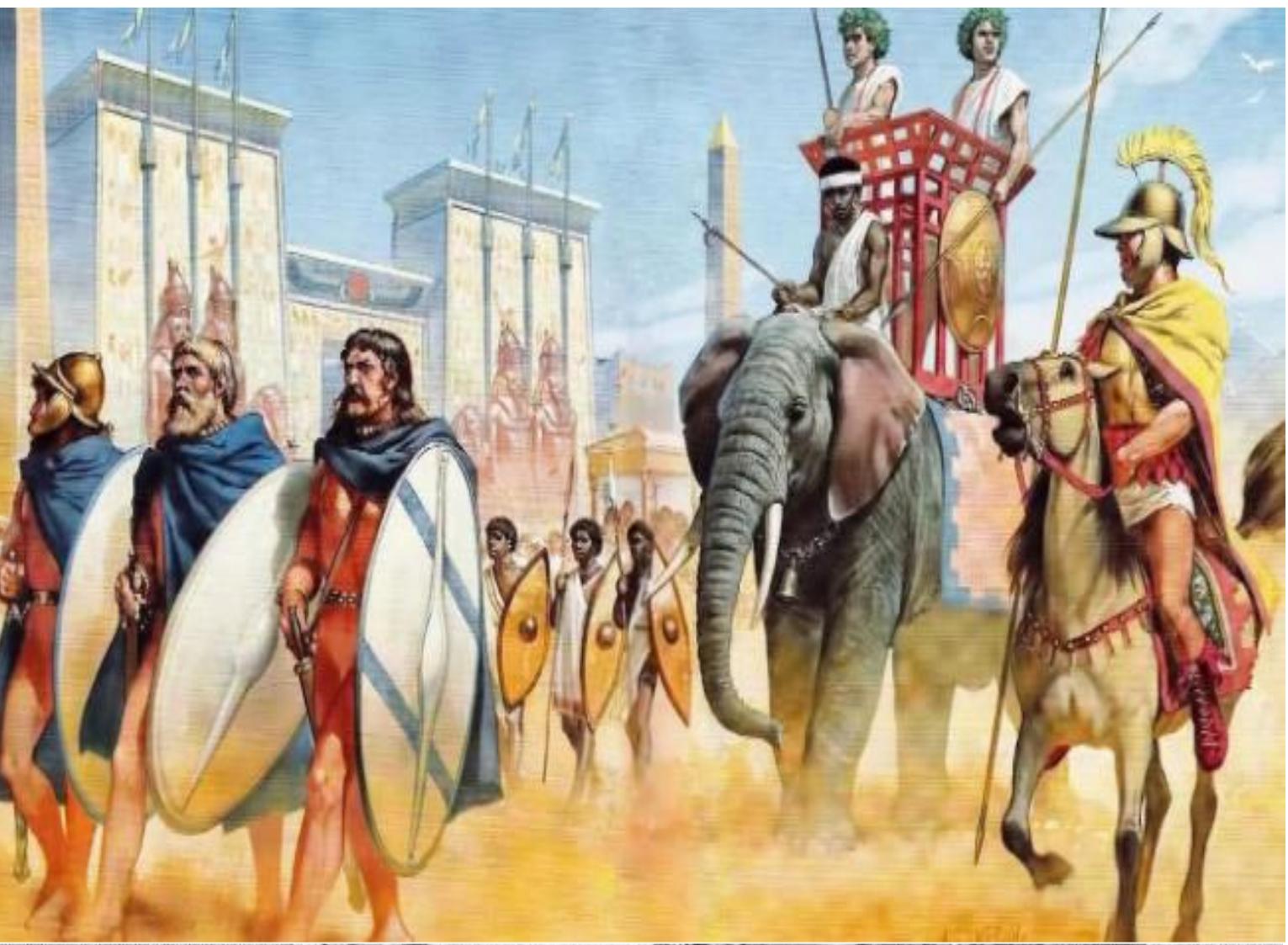

□ የሰለሰድ አገዛ

(Selucid Rule)

የሰለሰድ ኮስን 198 - 167 ዓ.ም

- በ198 ዓ.ም ይሁዳ በሰለሰድ አምጥያር ቅጥጥር ሥር
ውደቀች::
- ሰለሰድ የሚለኝ ባህልንና ሂይማኖትን ለመጻኑ
ጥከረው ነበር:: ይህም የአይሁዳ ዓመት አሰነተኛል::

□ የሃስሞናዊ ምርመራ መንግሥት

(Hasmonean Dynasty)

የመራበት አመት 167 - 37 ዓ.ም

- በይሁዳ መቻበሰ መረጃ አመጥ::
- ၁၁၄ ዓ.ም. ቤተ መቅደስተን መልሰ ለመያዝ
ተሳካቸለታል፡ እና የሃስሞናዊ ምርመራው መንግሥት እስከ
ድማውያን ወረራ ይረዳ ካወል ነገ የህን የአይሁዳ
መንግሥት አቋቋሙ::

□ የሃዕድ መቀበሪስ

(Judas Maccabeus)

የመራበት ዘመን 164 - 160 ዓ.ም

- የհեbreዎች ቅስ እና የመቻበሪያን አመልካም::
- የհեbreዎችን አመልካም በበላራዎች አምጥያር ሌይ መርቻል::
በዘመን የመተዳደሪያ ቅስ ተመሳሳይ (ሁኔታ) እንደገና
መመረቅ እና የሂሳጥና ሥርዱ መንግባት መመሰረት (1
መቻበት 3-4)::

□ የንጂ መቀበለ

(Jonathan Maccabeus)

የመረጃ ኮሚሽን 160 - 143 ዓ.ም

- የይሁዳ መቁብሪስ ወንድም እና መሬ ካዋት በቻላ::
- የተጠናከሱ ቤደል እና የተሰራኝ የእይሁዳ ማዘዣ::
የእይሁዳን መንግስት የሆነ ገዢ አስተዳደር በማጠናከር::

□ ሌማን መቀበለ

(Simon Maccabeus)

የመራት ዘመን 143 - 135 ዓ.ም

- የይሁዳ እና የየኬታን ወንደም፡ በጃላ ለቁ ካህናት እና አለቁ ሆነዎል፡፡
- የአይሁዳ ነፃነትን የጠበቀ እና የሂሳምኬቶን ስርወ መንግስት እናደ እውቀና የፖለቲካ ፍዴል ለመመስረት ተልቅ አስተዋዱ ነበወ፡፡

□ የርጊዣ አገዛ

(Roman Rule)

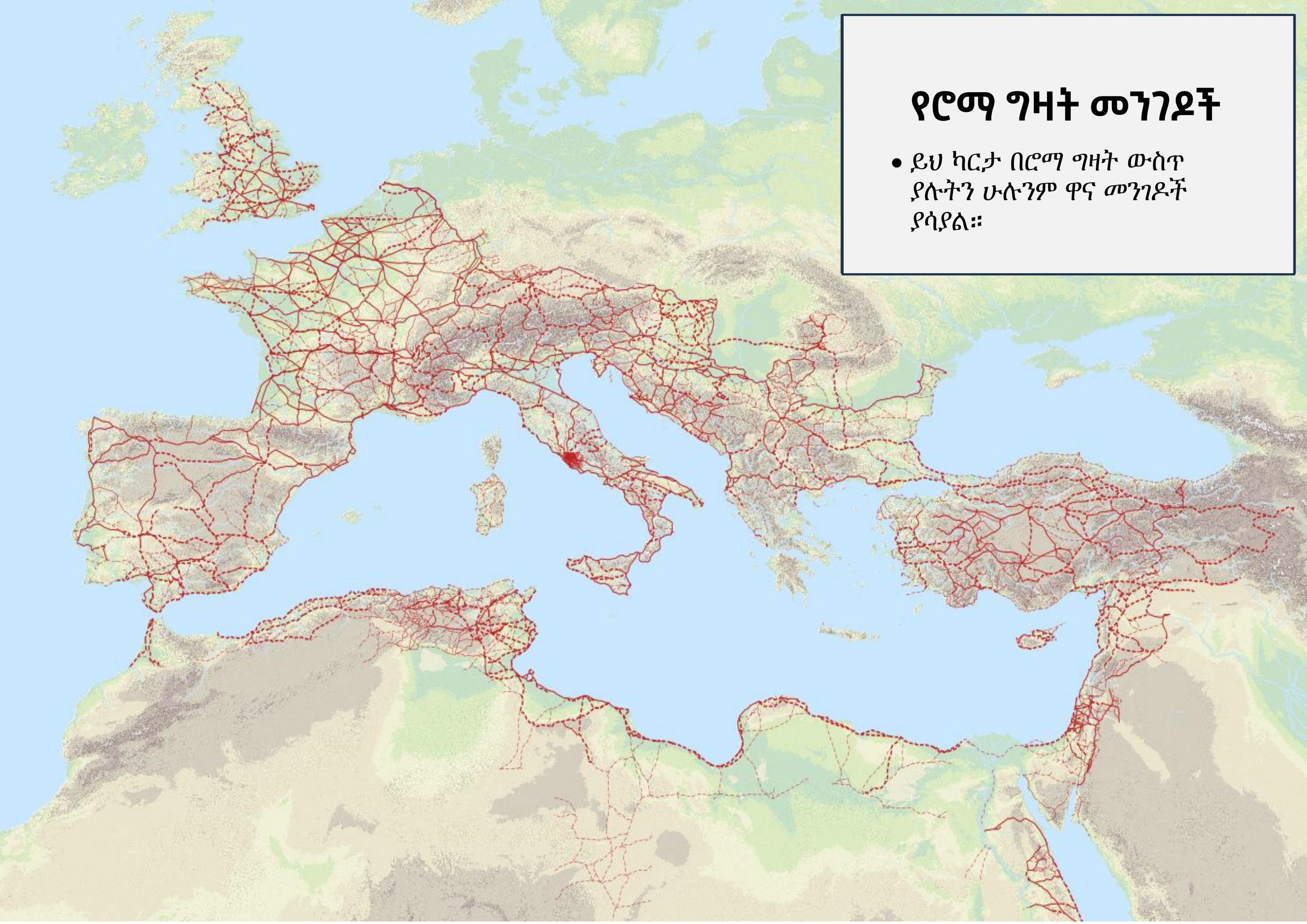
የአገዛ ዘመን - 63 ዓ.ም - 476 ዓ.ም

- የርጊዣ ብሔት እግዢያዊው ዓለምን ለመስራት
መወሰኑ ለወንድ መስቀቅት ለማዘኝት
የተጠቀሙት የሰው ሌጅ የፖለቲካ አካል ነው::
- በለማውቁ ሲቀርቡ በሚደኑትሸኝን አለም ወንድልን
እንዲያስረጋዊ የሚያስተካክውን አስፈላጊ መሠረት
ለማጥታን አቀርብል::

የደጋ ገዢ መገኘት

- ይህ ካርታ በደጋ ገዢ መገኘት
የለትን ሁሉንም ፍርማ መንገድና
የሳይድ::

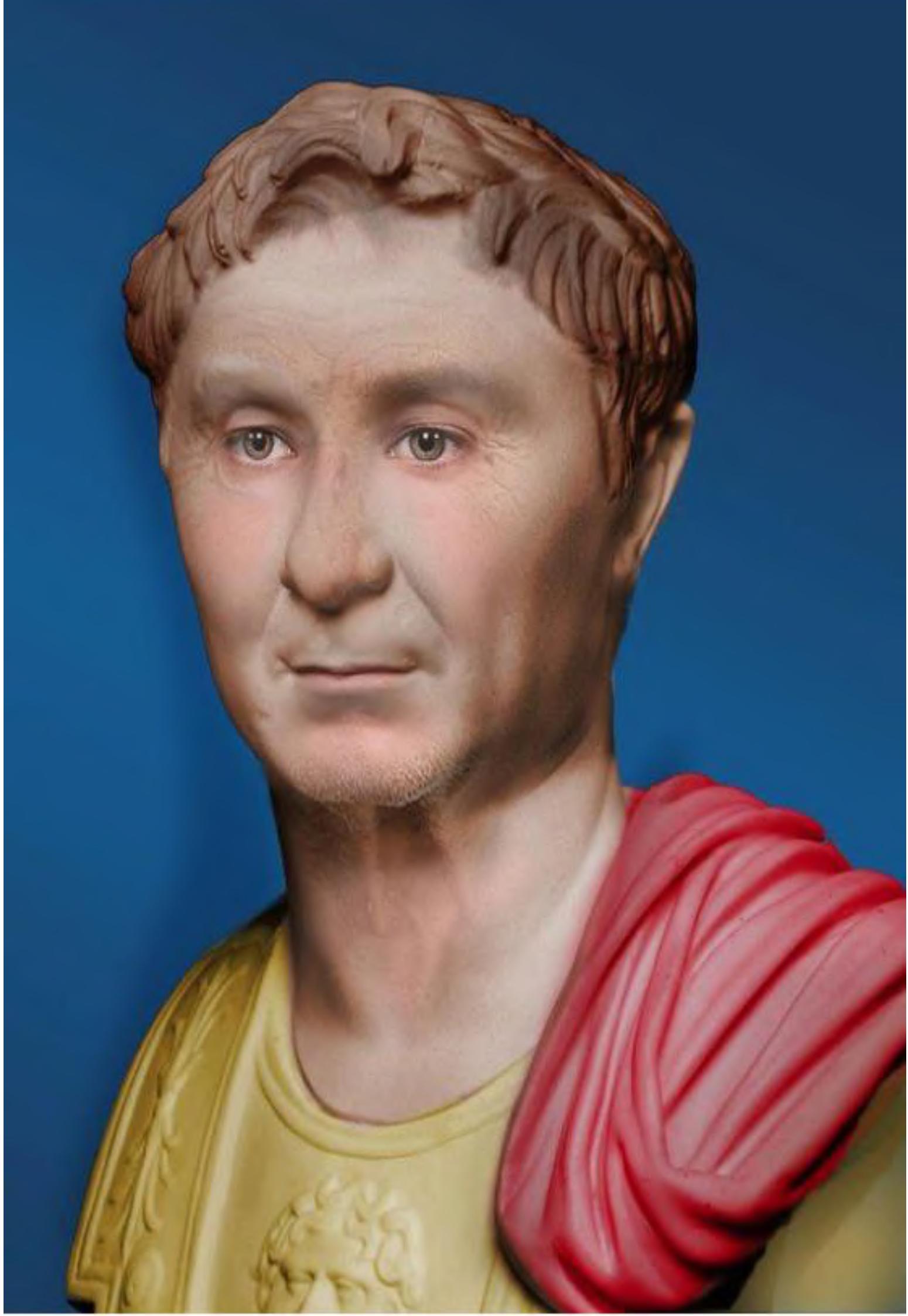

□ ታላቅ ተሞጥ

(Pompey the Great)

የመራበት ዘመን - 63 - 46 ዓ.ም

- ምንም ፊርማ
- በ63 ዓ.ም. አ.የተ.አለምን ያል አድርጋ ይህንን
በደማውያን ተጽዕኖ ሥር በማውጣት የሂስትምኬ ሥርው
መንግሥት ነባት ማብቃኝን አመልካቸል::

□ ፊልየስ ቅድር

(Julius Caesar)

የመራበት ዘመን 46 - 44 ዓ.ም

- በየርማን ሽጥበለኩን ወደ ሪማን እምታያር ለመለወጥ ተልቅ ማኑ ተሟወቷል :: ከታሪክ በጥም ታዋቂ ስዋቂ እንዲ::
- በከተማ በፊል:: ፊልየስ ቅድር በይቅ መለከት ተደረገ:: ሁዝትና “ያዲንኬቸው አጠቃላይ” እያሉ ሲዘምሩ ነበር::

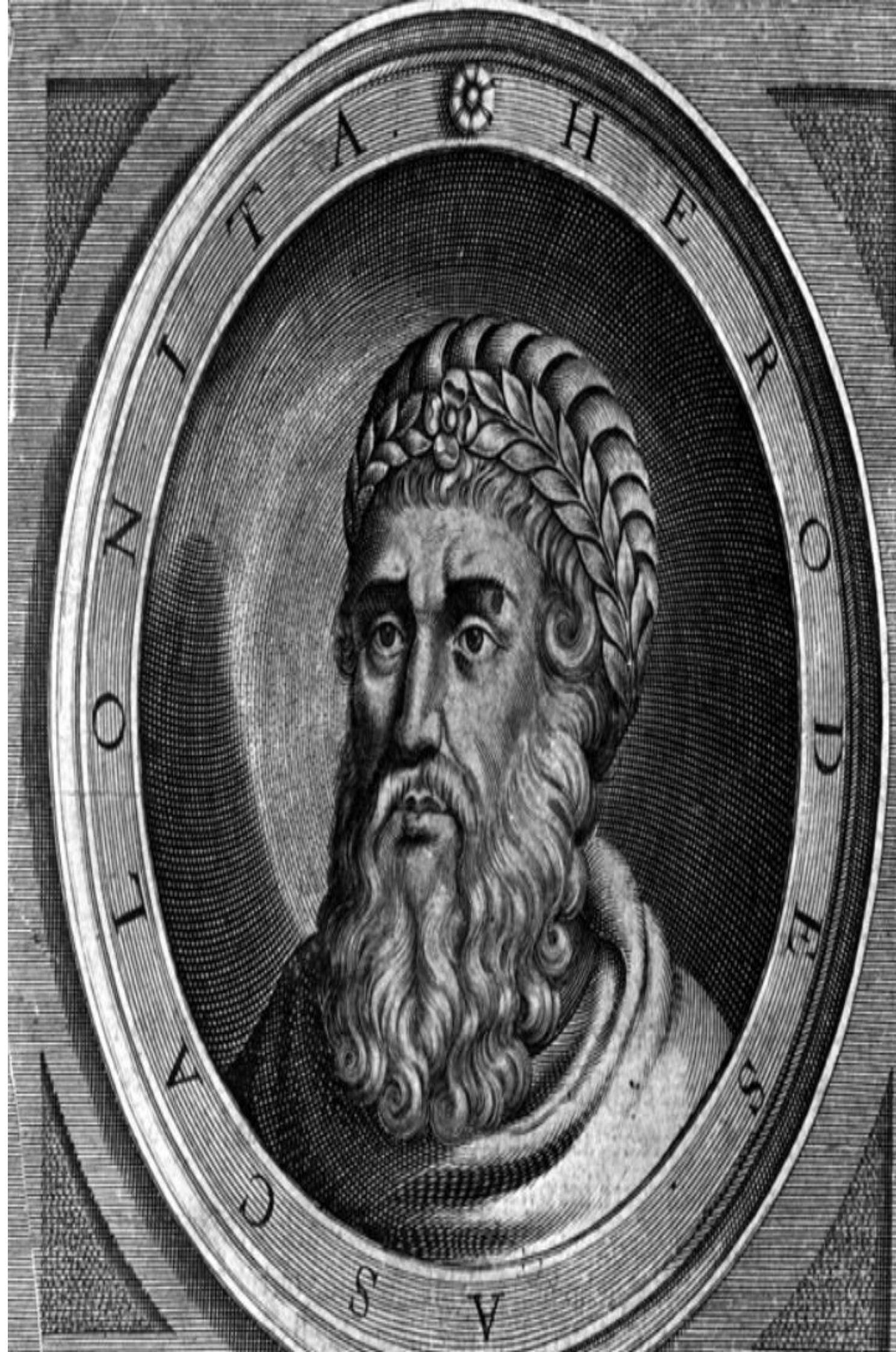

□ ተለዋናዎች

(Herod the Great)

የኢትዮጵያ ዘመን 63 ዓ.ም - 4 ዓ.ም

- የይሁዳ ገንዘብ በረማማውያን ሥልጣን ሥር ነው::
- ፊይደ:- ከተለቀ ጉባኤ የሚጠረፈ አበላት አንድ::
ለእይሁዳ ማንበረሰብ መንፈሳዊና ማንበረሮ ሲደወት
በበሩከቱት በት ፍጻብርት እና አስተዋጽኑ ይታወቁ ነበር::

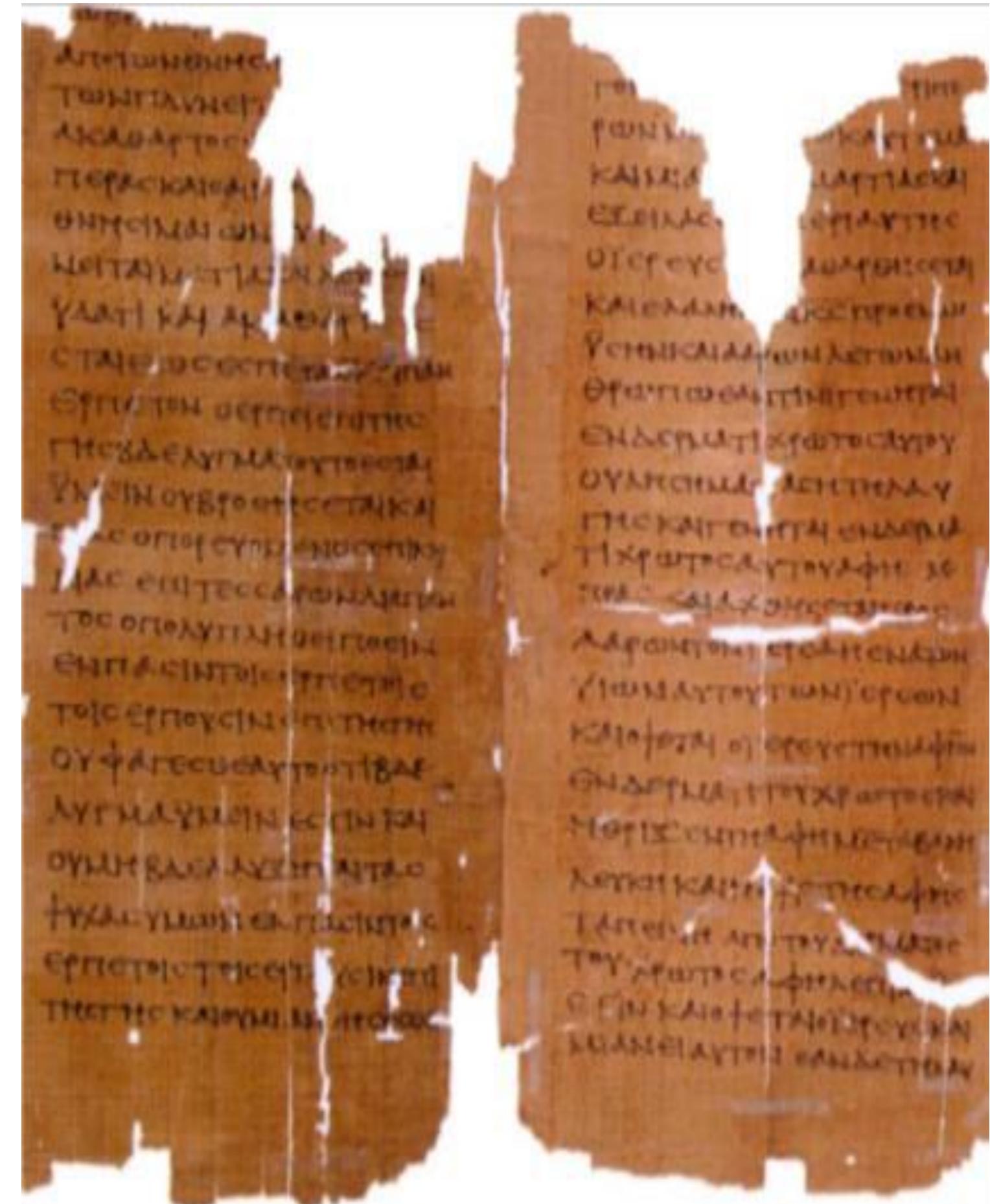

□ ሽጥቷል

(Septuagint)

የመራት ኮሙን 285 ዓ.ም-246 ዓ.ም

- የዕቡራል ቅድስት ደረሰኝ ወደ ባረከኩ
ተተርጻዋል
- የአይሁዳ ሂይማኖታዊ ደረሰኝ ለሚለናው ዓላም
ተደረገኝ እንዲሆነ ተደርግዋል::

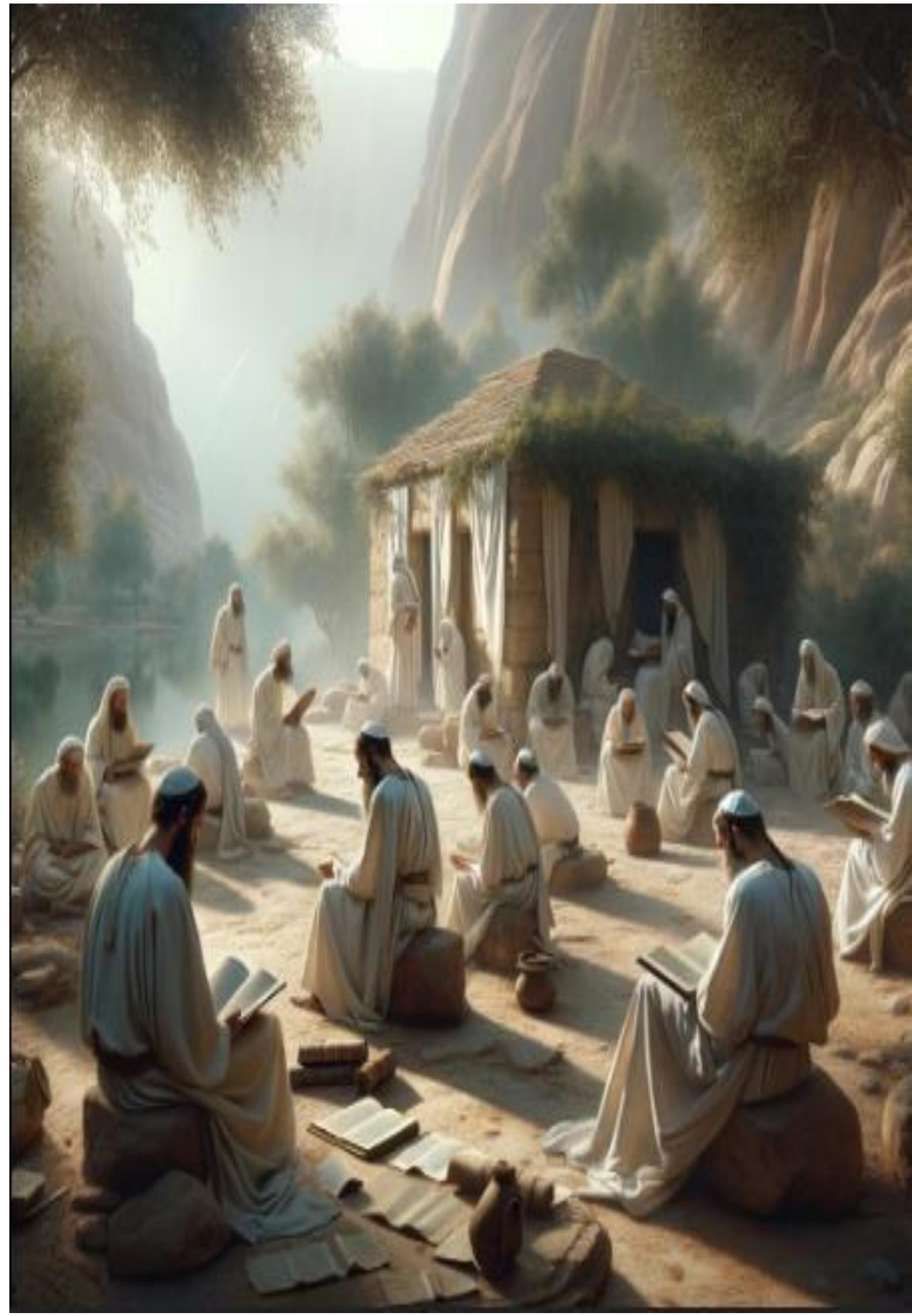
MS 2648
Bible: Leviticus. Egypt, late 2nd c.
The oldest MS of this part of the Bible

□ አሰነስ

(Essense)

ከ 100 ዓ.ም - 70 ዓ.ም ኮን

- አሰኞውያን ፈረሰኞውያንን የሚመስላል የአይሁዳ
ስብሰብ ነበሩ::
- በሥርዓት ጽሑፍ እና ካለለች ስዋች ተለይተው
ናረዋል::
- የሙት ባሻር ጥቅልለች በአሰኞውያን ተመዝግበው
ተከማቻቸው ለሆን ይችላል::

□ ቅነቶች

(Zealots)

ከ 63 ዓ.ም - 70 ዓ.ም ከለዋ

- ምንጻዣት ለመጠል ከሞከሩት የይሁዳ
ከይሁዳቸው መከከል ነበሩ::
- ከፈረሰውያን አስተሳሰብ ይርጋግማል ነገር
ይሰጣማል:: ነገር ግን ከነጋነት የሚያጠስ ቁርጥታ
አላቻው:: እናም እግዢኤሌክትሮስ በቻድ ጉኑያቻው እና
ንታቻው ይሆናል ይለሉ::

□ ስዳቃዎች

(Sadducees)

ከ 150 ዓ.ም - 70 ዓ.ም ከለዋ

- ታንሻ፡ ባለቤቶች፡ የካሁኔት ስብሰብ ነበሩ፡
መልጣቶው በበተ መቆዳለ ወሰጥ ካለው፡
ቦታቸው የተገኘ ነው፡፡
- ከድማውያን የፍልሰጠም ግኝዎች ገርግም ጥሩ
ግንኙነት ነበሩትው፡፡

□ ተራወያን

(Pharisees)

ከ 150 ዓ.ም - 70 ዓ.ም ከለዋ

- ተንሽ ነገር ጥን ተደማሪነት ያለው የአይሁድ
መዋቅር ህግኝ እና የሂሳቸውን ወካቶ ማከበር የጽድች
መንግድ እንደሆነ አድንክት ስጥተዋል::
- በዚ ፈረሰውያን አየሰሳን ይቻወሙት ነበሩ::
እንዲንዳች ጥን ተከተለውታል::

